

Expeditie Levenslang Ontwikkelen

Stap voor stap je LLO-traject ontwerpen

**HO
GENT**

Fijn dat je ons hebt gevonden!

Waarschijnlijk moeten we je niet meer overtuigen van de meerwaarde van kwalitatieve levenslang ontwikkel-trajecten, al brengen we dit toch nog graag even onder de aandacht.

Niemand weet namelijk hoe de toekomst er zal uitzien. Wat we vandaag leren is in de toekomst niet altijd even relevant. Voortdurend nieuwe dingen leren wordt wellicht één van de grootste uitdagingen van de 21e eeuw. Levenslang ontwikkelen is dus niet meer weg te denken in onze snel veranderende maatschappij! Binnen het hoger onderwijs hebben we dan ook de taak kwalitatieve trajecten aan te bieden die mensen helpen zichzelf verder te ontwikkelen en aan te passen aan deze nieuwe behoeften.

Deze Expeditie Levenslang Ontwikkelen neemt je mee op weg om samen met jouw team een passend traject te ontwerpen. Wanneer je de onderwijskundige stappen doorloopt, krijg je zicht op jouw ideale LLO-traject door het beantwoorden van gerichte vragen en aandachtspunten. Naast het stappenplan kun je je ontwerp ook verrijken door tal van methodieken in te zetten. Je krijgt hiervoor suggesties in **roze blokjes** bij het doorlopen van de stappen, en kunt ze terugvinden in de bijhorende methodieken-set. Het resultaat van je stappen breng je in kaart op de fiche 'Expeditie geslaagd'. (zie achteraan)

Ben je binnen je instelling bezig met levenslang ontwikkelen (curriculum-coördinator, programmacoördinator,...) dan is deze expeditie echt iets voor jou.

We wensen je alvast een fijne expeditie!

Ontwerp je LLO-traject in 16 stappen

Stap 1	Brainstormen en verkennen van het idee	7
Stap 2	Planning opstellen	9
Stap 3	Context en levensvatbaarheid onderzoeken	11
Stap 4	Keuzes maken	13
Stap 5	Bestaand of nieuw?	14
Stap 6	Profilering	15
Stap 7	Leerresultaten	16
Stap 8	Onderwijsaanpak	18
Stap 9	Leerinhouden	20
Stap 10	Clusteren van leerinhouden	21
Stap 11	Doelstellingen	23
Stap 12	Opleidingsonderdelen finaliseren	25
Stap 13	Evaluatievormen	27
Stap 14	Werkvormen en begeleiding	28
Stap 15	Implementatie	30
Stap 16	Evaluatie traject	32

STAP 1

Brainstormen en verkennen van het idee

Als je nadenkt over een nieuw LLO-traject is het belangrijk om ideeën in kaart te brengen en eventueel af te toetsen bij elkaar. Een eerste schets helpt je om nadien het ontwikkelproces vlotter te doorlopen.

Onderstaande vragen kun je overlopen, maar hoef je nog niet in de diepte uit te werken.

- Aan welk type LLO-traject denk je?
(micro-credential, postgraduaat, bijscholing, bachelor-na-bachelor, ...)
- Heb je al een thema of onderwerp bepaald? Heb je het scherp?
- Wat geeft de aanleiding tot die keuze van thema?
 - Is er vraag naar vanuit het werkveld of studenten?
 - Is het een sterkte vanuit het team?
 - Is het een expertise vanuit onderzoek uit het team?
 - Speel je in op een trend of evolutie vanuit onderzoek/maatschappij/technologie/
werkveld?

- Waarom is er nood aan een LLO-traject rond dit thema? Wat is de toegevoegde waarde?
- Naar wie zou het LLO-traject zich richten? Heb je een bepaald studentenprofiel in gedachten?
 - Studenten met of zonder bepaalde vooropleiding
 - Studenten die studeren met een job combineren of niet
 - Pasafgestudeerden of studenten met werkervaring (bepaalde sector, aantal jaren, ...)
- Zou je het traject willen ontwikkelen binnen de eigen instelling, instellingsoverschrijdend of in actief partnerschap met het werkveld?

Think-Pair-Share

Heb je nog geen idee, maar wil je wel opportuniteiten voor een LLO-traject onderzoeken? Gebruik dan bovenstaande vragen en een brainstormmethodiek om tot nieuwe ideeën te komen.

STAP 2

Planning opstellen

Maak een planning met timing tot de lancering van het LLO-traject.

Stel daarbij volgende vragen:

- Wanneer wil je je traject opstarten?
- Is er een (administratieve) deadline bij je instelling(en) (bijvoorbeeld voor het indienen van curriculumdossiers)?
- Welke collega('s) zal de uitwerking van het traject trekken?
- Wie wil je wanneer consulteren bij de uitwerking van het traject?
Denk aan...
 - verschillende profielen: collega's, werkveld, andere instellingen, experts, studenten en alumni
 - betrokkenheid en gedragenheid
 - verzamelen van expertise
- Wanneer en hoe wil je interne en externe stakeholders informeren over het traject met het oog op betrokkenheid en/of gedragenheid?
 - Collega's binnen het team en uit andere diensten (bv. communicatie, studentenadministratie, ...)
 - Werkveld, experts, andere instellingen

- Studenten en alumni
- Hoe wil je het LLO-traject communiceren en in de markt zetten?
 - Wat is jullie marketingplan met het oog op instroom?
 - Wat is de toegevoegde waarde voor de doelgroep om aan je LLO-traject deel te nemen, tegenover zich volledig zelfstandig in het thema te verdiepen? Een bijkomend netwerkevent kan een meerwaarde zijn en kan deelnemers over de streep te trekken.
- Hoe ga je de vooruitgang monitoren van je ontwikkeltraject?

Gebruik dit stappenplan om je plan op te stellen en te bepalen wanneer je wie wilt betrekken.

STAP 3

🔍 Context en levensvatbaarheid onderzoeken

In deze stap onderzoek en analyseer je de context en de levensvatbaarheid van je idee voor LLO-traject ten gronde. Op die manier kun je de keuzes en beslissingen die in stap 4 genomen moeten worden, beter begrijpen.

Daarvoor onderzoek je volgende vragen:

- Wat is de relevantie en meerwaarde van je idee voor LLO-traject bekeken vanuit verschillende standpunten? Door de ogen van....
 - Maatschappij, potentiële studenten, je instelling, je opleiding, het beroep of werkveld, ...
- Welke soortgelijke initiatieven bestaan er al nationaal en internationaal? Spiekronde
 - In het hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, privé-instellingen, ...
 - Binnen hetzelfde of bovenliggend/onderliggend (VKS-niveau) Keep it or leave it
- Zijn er beleidsafspraken, regelgevingen of richtlijnen waar je rekening mee moet houden?
 - Wetgeving vanuit het beroep, onderwijs, ...
 - Beleids- of vormrichtlijnen van instelling, faculteit, departement, ...
 - Inhoudelijke adviezen vanuit associaties, adviesraden, beroepsverenigingen, ...

- Is het idee voor LLO-traject opportuun en haalbaar voor je instelling?
 - Passend bij de visie en de programmatie van je instelling
 - Met het oog op minimale randvoorwaarden (bv. ruimte en capaciteit, middelen, personeel).

STAP 4

Keuzes maken

In deze stap toets je je ideeën af aan de informatie uit stap 3. Je neemt op basis daarvan een aantal fundamentele beslissingen over je LLO-traject.

- Het thema
- De vorm:
 - Type LLO-traject (micro-credential, postgraduaat, bijscholing, bachelor-na-bachelor, ...)
 - Duurtijd
- De doelgroep:
 - Studenten met of zonder bepaalde vooropleiding
 - Studenten die studeren met een job combineren of niet
 - Pasafgestudeerden of studenten met werkervaring (bepaalde sector, aantal jaren, ...)
 - Wil je een instaprocedure of instapvoorwaarden hanteren?
 - Is het aantal deelnemers gelimiteerd?
- De (onderwijs)aanpak:
 - Avondonderwijs, duaal, afstandsonderwijs, ...
 - Samen met reguliere studenten, in een apart traject, ...
 - Binnen de eigen instelling, instellingsoverschrijdend of in samenwerking met het werkveld

Kleur bekennen

Beslissing nemen

Keep it or leave it

STAP 5**Bestaand of nieuw?**

Afhankelijk van de keuzes die in stap 4 gemaakt zijn, zal je voor de volgende stappen kunnen gebruikmaken van bestaande opleidingselementen (bv. opleidingsonderdelen, doelstellingen, leerresultaten, onderwijsaanpak, ...) of telkens van een leeg blad moeten starten. Als je gebruik kunt maken van bestaande elementen ga je deze in elke vervolgstap moeten afoetsen naar bruikbaarheid, haalbaarheid, volledigheid voor je LLO-traject.

STAP 6

Profilering

Om je LLO-traject te profileren in het hoger onderwijs en werkveld, en duidelijk te maken waartoe je studenten zal opleiden, expliciteer je best wat je met het traject beoogt. Bovendien geeft het richting aan de keuzes die nog gemaakt moeten worden in de hierna volgende stappen.

Volgende vragen kunnen je helpen om dit op papier te zetten:

- Waarom bied je het LLO-traject aan?
 - Voor welk (maatschappelijk) probleem biedt het een oplossing?
 - Op welke nood speelt het in?
- Wat wil je finaal bereiken bij de studenten?
- Waarom zou een student je LLO-traject moeten volgen?

STAP 7

Leerresultaten

Nu je de profilering scherp hebt, kun je deze doorvertalen naar evalueerbare leerresultaten. Leerresultaten beschrijven het gedrag (kennis, vaardigheden, attitudes) die studenten op het einde van het LLO-traject bereiken. De som de van de leerresultaten maken je profilering uit stap 6 compleet.

Beschrijf de leerresultaten in verhouding met de duurtijd van het LLO-traject. Als je LLO-traject volgt op of deel uitmaakt van een bestaande opleiding, kun je je baseren op de leerresultaten van deze opleiding.

Volgende vragen kunnen je helpen om de leerresultaten te finaliseren:

- In welke mate zijn de leerresultaten belangrijk in het werkveld?
- Is het realistisch om deze leerresultaten te bereiken met de beschikbare tijd?
- Zijn de leerresultaten in lijn met het beoogde kwalificatieniveau (bv. EQF) en de domeinspecifieke eisen (indien van toepassing)?
- Houden de leerresultaten rekening met speerpunten of beleidsaccenten die de instelling vooropstelt (bv. internationalisering, nexus onderzoek-onderwijs, diversiteit en interculturaliteit, ...).

- Bereik je met deze leerresultaten wat je in stap 6 als doel van het LLO-traject hebt geëxpliciteerd?
- Zijn alle betrokkenen het eens over de leerresultaten?

STAP 8

Onderwijsaanpak

In deze stap expliciteer je hoe je de profilering en leerresultaten wilt realiseren. Het geeft richting bij de keuzes over leerwegen, werkvormen, evaluatievormen en leeractiviteiten, en is afgestemd op de doelgroep.

Als je LLO-traject volgt op of deel uitmaakt van een bestaande opleiding, kun je je baseren op het onderwijsconcept van deze opleiding als deze gepast is.

Volgende vragen kunnen je helpen om de onderwijsaanpak te finaliseren:

- Wat zijn de noden qua onderwijsaanpak voor de doelgroep waarmee je best rekening houdt?
- Welke onderwijsaanpak is geschikt om de leerresultaten te kunnen realiseren?
- Is deze onderwijsaanpak passend bij de (onderwijs)visie van je instelling?
- Welke consequenties heeft deze keuze op...
 - onderwijsgevend en HR?
 - (bv. professionalisering, aanwervingsbeleid, structuur en organisatie, ...)
 - summatieve evaluatie en evaluatievormen?
 - Welk soort evaluatie(vormen) hebben we nodig?
 - Wie evalueert, wanneer en hoe vaak?

Door de ogen van...

Kleur bekennen

Keep it or leave it

- *Hoe evolueert de evaluatie doorheen het traject?*
- werk- en begeleidingsvormen?
 - *Welk soort werkvormen en leeractiviteiten hebben we nodig voor deze doelgroep en hoe evolueren deze doorheen het traject?*
 - *Welk soort begeleidingsvormen hebben we nodig voor deze doelgroep en hoe evolueren deze doorheen het traject?*
 - *Welke rol neemt de student in en hoe evolueert deze doorheen het traject?*
- samenwerking werkveld?
 - *Welke soort samenwerking heb je nodig met het werkveld?*
 - *Welke criteria hanteer je bij het leggen van contacten met het werkveld? (internationaal, nationaal, regionaal, interdisciplinair, specialistisch, ...)*
- leeromgeving? (op de campus, in het werkveld, internationaal, online, offline, ...)
- (online) leermaterialen?
- Is de onderwijsaanpak haalbaar ...
 - naar ruimte en capaciteit? (praktische implementatie zoals roostering, lokalenbezetting, ...)
 - naar financiële en personele middelen?
- Is de onderwijsaanpak motiverend voor onderwijsgevenden, studenten en werkveld?
- Hoe wordt deze onderwijsaanpak vanuit literatuur en ervaring onderbouwd?

STAP 9

Leerinhouden

Nu de leerresultaten zijn geformuleerd, denk je na over de leerinhouden die hiertoe zullen bijdragen. Dit doe je door kernwoorden, concepten of thema's (geen volzinnen) op te lijsten. Het resultaat is een overzicht van alle leerinhouden van je LLO-traject.

Doorloop hiervoor volgende vragen:

- Welke leerinhouden zijn nodig om de leerresultaten te behalen?
 - Welke leerinhouden zijn essentieel voor álle afgestudeerden?
 - Welke leerinhouden zijn belangrijk of interessant, maar niet essentieel voor alle afgestudeerden?
 - Is het overzicht van leerinhouden volledig?
 - Zijn er leerinhouden vanuit bestaande opleidingsonderdelen die je kunt gebruiken?
- Wat verwacht je dat de student kan doen met deze leerinhoud?
- Tot op welk (gedrags)niveau wil je de leerinhouden bereiken bij de studenten (weten en inzien, toepassen, integreren,...)?

Stapelen!**Keep it or leave it**

STAP 10

Clusteren van leerinhouden

Om tot opleidingsonderdelen te komen, cluster je de leerinhouden tot logische gehelen die je meteen een (werk)naam kunt geven. Je clustert leerinhouden op basis van een inschatting of ze samen aangeboden en geëvalueerd kunnen worden. Expliciteer daarbij welke clusters aan welke leerresultaten werken. Het clusteren tot voorlopige opleidingsonderdelen doe je door in te schatten of de leerinhouden samen aangeboden en geëvalueerd moeten worden.

Je kunt dit doen vanuit verschillende invalshoeken:

- passend bij het werkveld (vanuit realistische taken van de beroepsprofessional, aansluitend bij hoe het werkveld zich organiseert, afgestemd op verschillende sectoren,...)
- op basis van een logische opbouw (stijgend in complexiteit, van meer algemeen naar gespecialiseerd, vanuit concrete ervaringen naar meer theoretische onderbouwing,...)
- thematisch (vanuit disciplines, vakgebieden,...)

Conceptmap

Hou rekening met volgende aspecten:

- Afhankelijk van de studie-omvang (het aantal studiepunten) van je LLO-traject zijn er meer of minder opleidingsonderdelen.

- De verdeling en volgorde van de opleidingsonderdelen is afhankelijk van de duurtijd van je LLO-traject.
- De clusters op basis van een logische opbouw hebben een impact op de duurtijd van je LLO-traject.
- Als je vertrekt vanuit leerinhouden van bestaande opleidingsonderdelen, dan kun je deze herclusteren tot nieuwe opleidingsonderdelen.
- De verdeling en de volgorde van de opleidingsonderdelen in verhouding tot de beschikbaarheid van de doelgroep voor het LLO-traject, zoals studenten die werk en studie combineren.
- Sommige keuzes hebben een aanzienlijke impact op de wendbaarheid binnen het LLO-traject:
 - een strikte volgorde tussen de opleidingsonderdelen
 - erg grote opleidingsonderdelen
 - jaaropleidingsonderdelen

STAP 11

Doelstellingen

Het resultaat van voorgaande stappen is een reeks (voorlopige) opleidingsonderdelen met een lijst van leerinhouden, gekoppeld aan de leerresultaten. Van daaruit schrijf je doelstellingen voor elk opleidingsonderdeel uit, vanuit het beoogde (gedrags)niveau. Hou steeds de leerresultaten van je LLO-traject voor ogen. Als je werkt met (delen van) bestaande opleidingsonderdelen, check dan de relevantie van de doelstellingen.

Peerreview**Enkele aandachtspunten:**

- Het is niet noodzakelijk om voor elke specifieke leerinhoud steeds een aparte doelstelling uit te schrijven. Zo is het mogelijk dat één doelstelling verschillende gerelateerde (vaak heel specifieke) leerinhouden omvat.
- Het uitschrijven van doelstellingen is een proces van evalueren en bijsturen. Een wendbaar curriculum veronderstelt dat er later wellicht nog doelstellingen bijkomen of geherformuleerd worden.
- Streef naar een evenwicht tussen eerder abstracte en concrete doelstellingen. Meer abstracte doelstellingen zijn interessant in functie van duurzaamheid en wendbaarheid, maar kunnen voor collega's en studenten minder transparant zijn.

- Het verwerven van doelstellingen vergt tijd. Om de haalbaarheid van je doelstellingen te bekomen, hou je rekening met
 - de duurtijd
 - de studie-omvang
 - de doelgroep
 - de voorkennis
- Controleer of de opgestelde doelstellingen het verwerven van de leerresultaten mogelijk maakt. Denk eraan dat het geheel meer is dan de som van de delen.
- Omschrijf alle doelstellingen in aantoonbaar gedrag. (Niet: kennis hebben van, inzicht hebben in,... Wel: in eigen woorden uitleggen, uitwerken, vergelijken,...)

STAP 12

Opleidingsonderdelen finaliseren

Nu de krijtlijnen van je LLO-traject duidelijk zijn, kun je de opleidingsonderdelen finaliseren. Kies een definitieve naam die de lading dekt voor elk opleidingsonderdeel. Elke naam is in principe mogelijk, maar zorg ervoor dat:

- de namen een reflectie zijn van de onderliggende doelstellingen en leerinhoud,
- je consequent bent in de naamgeving van alle opleidingsonderdelen.

Daarnaast zul je, indien nodig, een aantal studiepunten aan de opleidingsonderdelen moeten toewijzen. Afhankelijk van de keuzes die je in stap 4 hebt gemaakt kun je de totale studieomvang van het LLO-traject zelf bepalen of dien je rekening te houden met richtlijnen inzake studieomvang (decretaal of vanuit de instelling). Bovendien kun je ook gebruikmaken van bestaande opleidingselementen, waardoor je niet van een leeg blad start om de studiebelasting per opleidingsonderdeel in te schatten.

Bij een vooraf bepaald aantal studiepunten probeer je het totaal aantal studiepunten te verdelen over de opleidingsonderdelen.

Kleur bekennen

Beslissing nemen

Stel jezelf volgende vragen:

- Hoeveel tijd hebben de studenten nodig om de doelstellingen van de verschillende opleidingsonderdelen te verwerven?

- Klopt de voorziene studiebelasting van dit opleidingsonderdeel in verhouding met de totale studieomvang?
- Merk je dat er te weinig of te veel tijd is om de doelstellingen te bereiken? Neem dan de relevantie en het gewicht van alle doelstellingen nog eens onder de loep.

Wanneer je het totaal aantal studiepunten van het LLO-traject vrij kunt bepalen, vertrek je vanuit een andere invalshoek. In dit geval zal het totaal de som zijn van de tijd die je per opleidingsonderdeel voorziet.

Doorloop hierbij volgende vragen:

- Hoeveel tijd hebben de studenten nodig om de doelstellingen van de verschillende opleidingsonderdelen te verwerven?
- Klopt de verhouding tussen de verschillende opleidingsonderdelen qua grootte en gewicht?
- Merk je dat de totale studieomvang en de studiebelasting per opleidingsonderdeel niet haalbaar is voor je doelgroep? Neem dan de relevantie en het gewicht van alle doelstellingen nog eens onder de loep.
- Zijn er geen studiepunten vereist? Dan is het nog steeds nuttig om stil te staan bij de studiebelasting van de onderdelen (bv. in het geval van een bijscholing).

Kleur bekennen

Beslissing nemen

STAP 13

Evaluatievormen

Om de evaluatievormen toe te wijzen voor je opleidingsonderdelen, neem je de denkoefening van stap 8 erbij. Bij het uitdenken van de consequenties van de onderwijsaanpak, heb je immers al nagedacht hoe je de evaluatie van je LLO-traject wilt aanpakken.

Door de ogen van...

Aandachtspunten bij het kiezen van evaluatievormen:

- Stem de evaluatievorm af op het gedragsniveau van de doelstellingen.
- Kies voor een evaluatievorm die gelinkt is aan de realiteit, de dynamiek en de uitdagingen in het werkveld.
- Zorg dat de evaluatievorm haalbaar is voor zowel je doelgroep als de lesgevers.
- Kies een evaluatievorm waarbij studenten effectief kunnen aantonen dat ze doelstellingen hebben bereikt.
- Een evaluatie op punten is niet altijd haalbaar of opportuun binnen elk LLO-traject. Het is echter belangrijk dat studenten zicht krijgen op de mate waarin ze de leerinhoud hebben verworven. Denk dus na over (kleine) didactische evaluatietechnieken om dit mogelijk te maken.

STAP 14

Werkvormen en begeleiding

Ook voor de werk- en begeleidingsvormen van je opleidingsonderdelen baseer je je op de denkoefening van stap 8. Zoals steeds kies je werkvormen die gericht zijn op het niveau van de doelstellingen en voorbereiden op de evaluatievormen. In het geval van een LLO-traject zal je doelgroep echter extra aandacht vergen.

Door de ogen van...

Aandachtspunten bij het kiezen van werk- en begeleidingsvormen:

- Stem de werkvorm af op het gedragsniveau van de doelstellingen.
- Kies een werkvorm die gelinkt is aan de realiteit, de dynamiek en de uitdagingen in het werkveld.
- Kies een werkvorm die oefenkansen biedt voor een geslaagde evaluatievorm.
- Benut de kansen die de doelgroep biedt bij het kiezen van je werkvorm:
 - studenten met ervaring in het werkveld
 - studenten met verschillende vooropleidingen
 - studenten met uiteenlopende voorkennis en voorkunde
 - studenten met de mogelijkheid om het geleerde in praktijk te brengen.
- Zorg dat de werkvorm past bij en haalbaar is voor je doelgroep.

De begeleiding is cruciaal om van je werk- en evaluatievormen een succes te maken. Ook hier zal de doelgroep een belangrijke factor zijn om rekening mee te houden.

Doorloop volgende vragen bij het plannen van je begeleiding:

- Heeft je doelgroep specifieke noden op vlak van begeleiding?
- Hoe zal de begeleiding gebeuren?
 - collectief, in groep of individueel
 - op geplande tijdstippen of op vraag van studenten
 - mondeling of schriftelijk
 - digitaal
 - via een specifieke begeleidingsvorm
- Wie zal de studenten begeleiden?
- Welke rol zal de begeleider opnemen? (bv. sturend versus coachend)

STAP 15

Implementatie

Nu je LLO-traject is uitgetekend, maak je alles klaar voor de implementatie ervan.

Doorloop daarbij volgende vragen:

Door de ogen van...

- Wie zal de implementatie coördineren?
 - Is er een duidelijke rolverdeling?
 - Wie zal de profilering en de onderwijsaanpak bewaken?
- Hoe zal de communicatiedoorstroom tussen alle belanghebbenden verlopen?
 - Wie zal het aanspreekpunt zijn voor de studenten?
 - Wie zal het aanspreekpunt zijn voor het werkveld?
 - Wie zal het aanspreekpunt zijn voor het (opleidings)management en interne diensten?
 - Wie zal het aanspreekpunt zijn voor de lesgevers?
- Hoe worden alle belanghebbenden betrokken bij de implementatie van het LLO-traject?
- Welke afstemming is er nodig met interne diensten voor een vlotte start?
(bv. bekendmaking, roostering, inschrijvingen, ...)
- Zijn alle praktische bezwaren doorlopen?
- Zien de betrokkenen de meerwaarde van het LLO-traject?

- Wat is nodig om betrokkenen met eventuele bezwaren toch mee te krijgen?
- Hoe zal de systematische evaluatie voor het meten van de kwaliteit van het LLO-traject gebeuren?
- Is er tijd en ruimte voor de lesgevers om te investeren in de concrete implementatie van het LLO-traject?

STAP 16

Evaluatie traject

Om grip te houden op de kwaliteit van je onderwijs, is het belangrijk het LLO-traject structureel te evalueren en bij te sturen waar nodig. Dit doe je aan de hand van concrete kwaliteitszorgacties. Het gerealiseerde curriculum kan immers verschillen van hetgeen initieel beoogd werd.

Stel jezelf volgende vragen:

- Wat is het doel van je kwaliteitszorgactie? Wat wil je precies in kaart brengen?
- Hoe en wanneer zal je de kwaliteitszorgacties realiseren?
- Welke kwaliteitszorgacties plan je?
- Wie zal je betrekken?

Kwaliteitszorgacties kunnen ingezet worden om verschillende facetten in kaart te brengen:

- de tevredenheid van de belanghebbenden
- de mate waarin de resultaten behaald worden
- de organisatorische aanpak en mogelijkheden ter optimalisatie
- de kosten-baten analyse
- ...

Peerreview

Methodiekenset

Methodieken

Think-Pair-Share	36
Door de ogen van	37
Spiekronde	39
Keep it or leave it	40
Kleur bekennen	41
Beslissing nemen	43
Stapelen!	45
Conceptmap	47
Peerreview	49

METHODIEK 1

Think-Pair-Share

Waarom?

Met deze brainstormtechniek kun je snel veel ideeën genereren. De gefaseerde aanpak zorgt voor een veilige omgeving waarbij alle deelnemers maximaal worden betrokken.

Zo doe je het!

Nodig: schrijfmateriaal

Duur: 🌙 ⌚ ⌚

Leg de vraag vast. Deze brainstormtechniek start vanuit een concrete vraag die je visueel voorstelt aan de deelnemers.

Think. Alle deelnemers denken gedurende enkele minuten rustig, individueel na over een specifieke vraag. Het helpt om de deelnemers hun ideeën te laten noteren.

Pair. De deelnemers vormen duo's en wisselen gedurende enkele minuten onderling hun ideeën uit. In deze fase kunnen de duo's er voor kiezen bepaalde ideeën niet langer te weerhouden of kunnen er nieuwe ingevingen ontstaan.

Share. Tijd om te delen. De duo's delen hun antwoord(en) met de volledige groep. Het is handig om alle ideeën meteen visueel te verzamelen en te clusteren indien van toepassing.

METHODIEK 2**Door de ogen van...****Waarom?**

Met deze methodiek overstijg je de eigen blik en krijg je feedback op een idee of vraag vanuit verschillende perspectieven. Door de beweegredenen of kritische bedenkingen door de ogen van anderen in kaart te brengen, kun je hier beter op anticiperen of deze meenemen bij je verdere uitwerking.

Zo doe je het!

Nodig: schrijfmateriaal

Duur: Three small black clock icons, indicating a duration of approximately 15 minutes.

Leg je focus vast. Je begint deze methodiek door het onderwerp af te bakenen. Misschien wil je een idee of situatie inschatten. Of misschien heb je een concrete vraag of een beslissing die je wilt analyseren vanuit verschillende invalshoeken.

Bepaal de blik. Bepaal de verschillende invalshoeken die nuttig zijn om mee te nemen. Zo kan het interessant zijn om het onderwerp door de ogen van specifieke personen of profielen te bekijken of vanuit het standpunt van bepaalde instanties, instellingen of de maatschappij als geheel.

Kijk door de ogen. Verken de verschillende perspectieven door onderstaande fiche in te vullen, en eventueel aan te vullen met eigen vragen. Het is verrijkend om deze oefening minimum per twee te doen. Je kunt ook de methodiek Stapelen! gebruiken om zo op elkaar verder te werken.

Tijd om te delen. Nu je de verschillende perspectieven in kaart hebt gebracht, is het tijd voor uitwisseling. Afhankelijk van je doel kan een discussie nuttig zijn.

Door de ogen van...

Wie of wat ben ik?

.....

Wat is belangrijk voor mij?

.....

Welke kritische bedenkingen heb ik?

.....

Welke suggestie heb ik om hiervan een succes te maken?

.....

METHODIEK 3

Spiekronde

Waarom?

Deze methodiek schakel je in als je de eigen aanpak wilt verbeteren door te leren van anderen. De spiekronde heeft tot doel ideeën te verzamelen, eigen ideeën af te toetsen, uit te breiden of bij te sturen door deze te spiegelen aan anderen.

Zo doe je het!

Nodig: externe bronnen

Duur: 🕒 🕒 🕒

Bepaal je thema. Wat wil je te weten komen door te spieken bij anderen? Ben je op zoek naar nieuwe inzichten rond een bepaald onderwerp? Of heb je net een specifiek idee waarvoor je wilt uitzoeken wie en op welke manier anderen hier al mee aan de slag zijn?

Kies bij wie je wilt gaan spieken. Dit kunnen gelijk(aardig)e binnenlandse of buitenlandse opleidingen of instellingen zijn. Wanneer je keuze hebt uit meerdere partners ga je op zoek naar de meest inspirerende partners naar aanleiding van jouw thema.

Spiek er op los. Neem de websites en brochures door van de gekozen spiekpartner(s) met het vooraf bepaalde thema in gedachten. Selecteer drie bevindingen die je wilt meenemen bij de eigen uitwerking. Ook zaken die je helemaal anders wenst aan te pakken, kunnen interessant zijn om mee te nemen.

Tijd om te delen. Pitch je bevindingen op 5 á 10 minuten aan elkaar in een gekozen vorm (presentatie, mindmap, ...). De methodiek Keep it or leave it kan hier een mooie aanvulling zijn.

METHODIEK 4

Keep it or leave it

Waarom?

Deze methodiek kun je inzetten om ideeën of inzichten te ordenen. Je krijgt een duidelijke hiërarchie van wat zeker geïmplementeerd moet worden en welke ideeën niet haalbaar of wenselijk zijn.

Zo doe je het!

Nodig: schrijfmateriaal

Duur: 🕒🕒🕒

Vooraf. Voor deze methodiek ga je aan de slag met input of ideeën die je eerder hebt bijeen gesprokkeld, bijvoorbeeld via de methodieken Think-Pair-Share of Spiekronde.

Aan de slag. Je bespreekt de verzamelde ideeën en deelt ze in drie rubrieken in. Wees bij het ordenen realistisch over wat werkelijk nodig en haalbaar is.

- **Keep it.** Dit zijn ideeën die essentieel zijn om verder op te nemen. Afhankelijk van wanneer je de methodiek gebruikt, kunnen dit eigen sterktes zijn of ideeën waar je absoluut op wilt inzetten.
- **Maybe.** Hier worden ideeën onder gebracht die fijn zijn, maar niet essentieel voor het verdere verloop. Denk maar aan leuke extra's of zaken die je kunt opnemen als er ruimte of tijd is.
- **Leave it.** Hier plaats je ideeën die je niet verder wilt opnemen. Het kan gaan om ideeën die onrealistisch of niet opportuun zijn. Na de methodiek Spiekronde zou je deze rubriek ook kunnen gebruiken om zaken te benoemen die je helemaal niet wenst over te nemen.

METHODIEK 5

Kleur bekennen

Waarom?

Met deze methodiek werk je aan het draagvlak binnen je team. Door te peilen naar ieders waardering, kun je inschatten welke stappen je dient te nemen om iedereen mee te krijgen. De sterkte van deze methodiek is dat iedereen een standpunt dient in te nemen.

Zo doe je het!

Nodig: kleurkaarten

Duur: 🕒🕒🕒

Bepaal de kleurcodes. Voor deze methodiek maak je gebruik van een aantal kleurkaarten die je een betekenis geeft, bijvoorbeeld:

- groen = akkoord/belangrijk/zware studiebelasting/keep it...
- oranje = akkoord mits aanpassingen/kan belangrijk zijn/middelmatige studiebelasting/maybe...
- rood = niet akkoord/niet belangrijk/lichte studiebelasting/leave it...

Andere varianten, zoals via een online tool, zijn uiteraard ook mogelijk.

Bepaal het thema en zet de sfeer. Je begint deze methodiek door het onderwerp af te bakenen. Waarover wil je input krijgen en van wie? Zo kunnen er verschillende vragen rond het thema ontstaan. Je communiceert transparant over het doel naar de deelnemers. Iedereen moet ook vrijuit kunnen spreken. Het is goed om ook dit te beklemtonen.

Kleur bekennen. Na het voorleggen van een thema of vraag krijgen de deelnemers even de tijd om individueel een mening te vormen. Geef elke kleurkaart een betekenis. Iedereen denkt na voor zichzelf, zonder overleg. Wanneer de tijd voorbij is, draait iedereen de kaart tegelijk om hun keuze zichtbaar te maken. Liefst blijft de individuele keuze tot dit moment verborgen, want dat zorgt ervoor dat deelnemers elkaar niet kunnen beïnvloeden bij het kleur bekennen.

Elkaar beter begrijpen. Je geeft de deelnemers de kans om hun achterliggende gedachtegang duidelijk te maken. Het is handig om met de uiterste waarderingen te starten. Noteer de argumenten zodat je er nadien naar terug kunt grijpen.

METHODIEK 6**Beslissing nemen****Waarom?**

Deze methodiek zet je in wanneer je een gedragen beslissing wilt nemen. De methodiek maakt het mogelijk dat iedereen alle aspecten van een beslissing in overweging neemt, zonder dat onderlinge relaties een rol spelen. De methodiek schakel je in bij beslissingen met grote impact.

Zo doe je het!

Nodig: kleurkaarten

Duur: 🕒 🕒 🕒

Bepaal wie beslist. Voor je van start gaat, bepaal je hoe je samen met de deelnemers tot een finaal besluit zult komen. Zo kan een meerderheid voldoende zijn of is het net belangrijk om te streven naar consensus. Denk ook na over de antwoordopties. Dient iedereen een standpunt in te nemen of kunnen deelnemers zich ook onthouden?

Zorg voor gedeelde verantwoordelijkheid. Alle deelnemers hebben een verantwoordelijkheid in de besluitvorming en beslissing. Het is belangrijk dat iedereen zich hiervan bewust is. Bij grote beslissingen kan het daarom helpen om van alle deelnemers een engagementsverklaring te vragen, zodat het proces en de beslissing later niet in twijfel worden getrokken.

Individueel argumenteren. Na de vraagstelling krijgt iedereen tijd om individueel na te denken.

De deelnemers schrijven de argumenten ter onderbouwing van hun oordeel op. Na 5 à 10 minuten verzamelt de gespreksleider alle argumenten.

Pro's en contra's overlopen. De gespreksleider overloopt de anonieme argumenten en noteert deze zodat iedereen alles kan overzien. Het is hierbij niet toegelaten om commentaar te geven op de argumenten van iemand anders.

Beslissing nemen. Nadat alle argumenten in kaart zijn gebracht, krijgen de deelnemers opnieuw tijd om na te denken en hun stem uit te brengen volgens de afspraken. De deelnemers houden hierbij rekening met de nieuwe input. Doordat de argumenten anoniem werden aangebracht, richten de deelnemers zich alleen op de feiten en proberen ze elkaar niet te beïnvloeden in het beslissingsproces.

Nog geen consensus bereikt? Afhankelijk van de antwoorden is het soms nodig om meerdere (stemmings)rondes in te richten. Hierbij kan het nuttig zijn om de deelnemers toch een toelichting te laten geven bij hun standpunt en zo naar elkaar toe te groeien.

METHODIEK 7

Stapelen!

Waarom?

Met deze brainstormmethodiek kun je binnen beperkte tijd relatief veel input verzamelen. Alle deelnemers gaan tegelijk aan de slag, wat de betrokkenheid en participatie vergroot en een relatief veilige context biedt.

Zo doe je het!

Nodig: schrijfmateriaal, grote vellen papier

Duur: 🕒 🕒 🕒

Denkvragen opstellen. Denk na over een aantal discussievragen of thema's waarover je wilt brainstormen. Noteer elke denkvraag op een groot vel papier en verspreid deze over de ruimte.

Geef duiding. Informeer de deelnemers over het doel van de methodiek. Je geeft meteen ook aan hoe lang ze aan een denkvraag zullen werken en hoeveel keer de groepen zullen doorschuiven.

Groepen vormen. Verdeel de deelnemers aan de brainstorm over het aantal posters. Groepen van 2 à 3 deelnemers zijn ideaal voor deze methodiek.

Stapelen maar. De groepen gaan aan de slag met de denkvraag en noteren hun ideeën op de poster. Bij het afgesproken signaal roteren de groepen naar de volgende poster. Hier krijgen ze

opnieuw tijd om verder te bouwen op de ideeën die eerdere groepen al op de poster hebben vermeld.

Terug bij af. Nadat alle deelnemers alle stations hebben doorlopen, komen ze terug bij het beginpunt. Om de ideeën te rangschikken volgens prioriteit kan het nuttig zijn om aanvullend de methodiek Keep it or leave it toe te passen.

METHODIEK 8

Conceptmap

Waarom?

Een conceptmap is een visuele voorstelling om kernbegrippen of ideeën te ordenen en onderlinge verbanden te leggen. De methodiek helpt je om je gedachtegang zichtbaar te maken. Zo kun je met een conceptmap inhouden afbakenen en er structuur in brengen.

Zo doe je het!

Nodig: schrijfmateriaal, grote vellen papier, post-its

Duur: 🕒 🕒 🕒

Bepaal de focus. Denk na over de vraagstelling of focus waarvoor je de conceptmap zult gebruiken.

Kernbegrippen vastleggen. Noteer de kernbegrippen die verband houden met de vraagstelling en noteer deze op post-its. Je focust hierbij best eerst op de meer algemene begrippen om deze nadien uit te breiden met specifiekere begrippen.

Onderlinge relaties duiden. Eens je zicht hebt op de begrippen is het tijd om verbanden te leggen en zo je conceptmap op te maken. Je ordent hiervoor de post-its met de kernbegrippen en trekt pijlen om te duiden hoe ze zich tot elkaar verhouden. Vergeet hierbij niet om onderlinge relaties te benoemen en dit naast de pijl te noteren.

Vertel het verhaal. Grijp terug naar je initiële vraagstelling en overloop de conceptmap. Wanneer je de kernbegrippen en hun onderlinge relaties verwoordt, weerspiegelt de conceptmap namelijk je mentale denkwerk. Aansluitend kun je de methodiek Peerreview inschakelen om je conceptmap te versterken.

METHODIEK 9**Peerreview****Waarom?**

Omdat meer ogen vaak meer zien kun je peerreview gebruiken om de kwaliteit van je producten te evalueren en te verhogen. Peerreview maakt het mogelijk fouten of onduidelijkheden te ontdekken die anders aan de eigen aandacht ontsnappen. Deze methodiek is daarnaast een uitgelezen kans om te leren van elkaar en te reflecteren over het eigen werk.

Zo doe je het!

Nodig: schrijfmateriaal, te bespreken producten

Duur: 🕒🕒🕒

Bepaal de focus. Voor je van start gaat, denk je na over het doel van de peerreview. Wat wil je te weten komen? Welk producten vormen het onderwerp van de peerreview?

Criteria vastleggen. Vanuit je doel stel je een aantal criteria of richtvragen waar de peers mee aan de slag gaan. Let er hierbij op dat je het haalbaar houdt voor de deelnemers.

Kies je peers. Nu je je focus helder hebt, bepaal je wie deelneemt aan de peerreview. De peers kunnen eender wie zijn: collega's, studenten, werkveld of andere experts.

Peerreviewen maar. De peers bespreken het product vanuit de criteria, waarbij ze zowel op sterke punten als verbeterpunten letten. Ze formuleren duidelijke en constructieve feedback naar elkaar. Indien nuttig kunnen de peers het gesprek voorbereiden. Het product kan ook verdeeld worden onder de peers.

Expeditie geslaagd!

Scan deze QR-code om de vondsten uit je expeditie
in kaart te brengen met de fiche 'Expeditie geslaagd'.
www.hogent.be/projecten/expeditie-llo/

Colofon

Een product van

Dienst Onderwijsontwikkeling HOGENT

In partnerschap met

AP Hogeschool Antwerpen

Vormgeving door

Big Boom

Verantwoordelijke uitgever

HOGENT

Dienst Onderwijsontwikkeling

Valentin Vaerwyckweg 1

9000 Gent

Uitgave

© 2023

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ontwikkeld binnen het Voorsprongfonds met middelen in het kader van de Europese faciliteit voor herstel en veerkracht (RRF)

Gefinancierd door
de Europese Unie

NextGenerationEU

**HO
GENT**